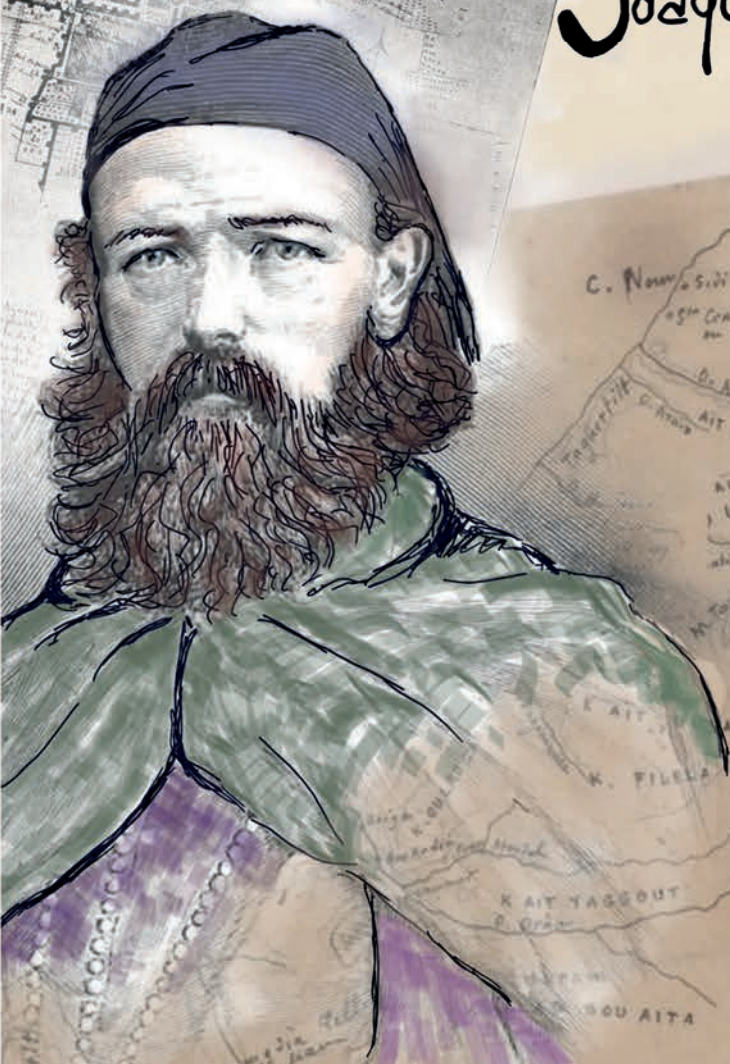

Catàleg

EXPOSICIÓ 200 ANIVERSARI

Joaquim Gatell i Folch

*Le Tekna de l'Oued nou
par Joaquim Gatell (1869)
(Lettre à l'ingénieur Kalyb)
Bull. Octobre 1869*

1a edició: gener de 2026

Organitza i edita: Centre d'Estudis d'Altafulla

© Comissari: Joan Josep Vallvé i Baldrich. Membre de la Junta del CEA.

© Textos: Gemma Maymó i Masip, Josep Magriñà Poblet, Salvador J. Rovira i Gómez

© Imatge portada: Maria Rosa Aragó

© Producció: Silva Editorial

ISBN: 978-84-129953-9-8

Dipòsit legal: T-1316-2025

Amb el suport de:

EXPOSICIÓ

Del 17 de gener al 7 d'abril de 2026.

Vestíbul de l'Ajuntament d'Altafulla.

Visites de 10 h a 14 h

INAUGURACIÓ

Dissabte 17 de gener de 2026 a les 18:00 h

Presentació de l'exposició a càrrec de n'Isidre Virgili.

Sala de plens de l'Ajuntament.

**Catàleg de l'Exposició
200 Aniversari
de Joaquim Gatell i Folch**

Salutació

La tasca que ha fet sempre el Centre d'Estudis d'Altafulla, ja ben proper al seu cinquantè aniversari, és lloable i indiscutible. El seu interès i la seva empena perquè el patrimoni cultural historie del poble quedi ressenyat i documentat és vital perquè puguem saber qui som i d'on venim.

Tots els valors que han deixat els nostres avantpassats, i per dir avantpassats no cal que tinguem cap descendència ascendència prèvia, fa que tots els que ens estimem Altafulla i n'estem orgullosos de formar-ne part, tinguem consciència de tot el que ha passat a la vila en totes les vessants possibles: històrica, geogràfica, arqueològica, mediambiental, artística, folklòrica, etnològica i de qualsevol altra forma de vida. Totes aquestes qüestions són les que formen la identitat d'un poble, la manera de ser de la seva gent i de com es conforma el seu territori.

La manera de veure i viure tant el passat, que el Centre d'Estudis ens documenta, com de saber què podem fer en el futur, per tal de preservar i ser respectuosos amb el llegat que les diferents generacions ens han anat deixant, és d'una importància cabdal.

En motiu del segon centenari del seu naixement, aquest catàleg que teniu a les mans ens parla d'en Joaquim Gatell i Folch, que va deixar un llegat al bell mig del poble i que, si no ho sabeu encara, el podreu descobrir llegint aquest fantàstic treball que n'ha fet el Centre d'Estudis.

Enhorabona perla feina i gracies per la recerca sobre la història d'Altafulla.

Gaudiu de l'exposició.

GEMMA MAYMÓ I MASIP

(Regidora de Cultura i Patrimoni-Ajuntament d'Altafulla)

Introducció

Totes les comunitats, pobles o viles, en determinat moment al llarg de llur història, han tingut algun personatge que, per diverses raons, ha destacat en quelcom singular. Altafulla en té més d'un, i de dos. Avui, com a commemoració del dos-cents aniversari del seu naixement, ens fixarem en Joaquim Gatell i Folch, també conegut com el Kaid Ismail i que, per mèrits propis, forma part d'aquesta selecta categoria. Per dir-ho clar i perquè tothom ens entengui, si Jules Verne, de qui era coetani, l'hagués conegut hauria escrit una novel·la de la seva vida.

Nosaltres, el Centre d'Estudis d'Altafulla, no podem fer una novel·la perquè no en sabem, però sí que li dediquem aquesta exposició amb un objectiu doble. El primer és donar-lo a conèixer a totes aquelles persones que mai han sentit parlar d'ell i, el segon, aprofundir el coneixement de la seva vida, dels seus actes i de tot el que l'envoltà en la seva trajectòria. Per a fer-ho ha calgut un esforç extens en el temps i intens en dedicació i perseverança. El resultat, però, ha valgut la pena perquè s'han pogut recopilar més de 20 objectes familiars, relacionats directament amb en Joaquim Gatell i la seva època, més de 30 escrits i dibuixos d'ell mateix i gairebé 300 documents, entre llibres, articles, mencions i ressenyes sobre la seva persona i les seves activitats. I tot això publicat en diversos països i en diverses llengües. Fins i tot amb hem aconseguit un exemplar original del llibre escrit pel propi Joaquim Gatell: "Viajes por Marruecos. El Sus, Uad-Nun y Tekna".

Finalment, per la manca d'espai, ha calgut fer una selecció i aquesta exposició recull la vintena d'objectes relacionats amb ell i la seva època, tots els documents i dibuixos dels que en va ser autor i una tria dels que tracten sobre ell i els seus fets. El Centre d'Estudis d'Altafulla disposarà i incorporarà als seus arxius tota la documentació recollida per a posar-la a disposició d'investigadors i de qui la vulgui consultar. És moment, també, d'agrair sincerament la feina i dedicació que ha comportat el muntatge d'aquesta mostra, en especial a la seva família que és qui ha procurat la major part del que podran veure. Per al Centre d'Estudis també ha estat una dedicació i, a la vegada, una satisfacció el poder contribuir a aquesta labor de difusió i homenatge.

Només ens queda desitjar que gaudeixin d'aquesta exposició i, en el cas que vulguin aprofundir en el coneixement d'en Joaquim Gatell i Folch, recordar-los que el Centre d'Estudis d'Altafulla compta en el seu fons editorial de diverses publicacions i articles.

JOSEP MAGRIÑÀ
(President del Centre d'Estudis d'Altafulla)

Breu biografia: el Kaid Ismail

Joaquim Gatell i Folch nasqué a Altafulla, a la casa pairal del carrer del Cup, el 3 de gener de 1826 del matrimoni format per Josep Gatell i Gil i Joaquina Folch i Nogués. Era fill primogènit de casa bona, ja que els Gatell, que s'establiren a Altafulla l'any 1500 per estar al servei del baró de la vila Pere de Castellet, anaren prosperant a l'ombra deis senyors fins a esdevenir una de les famílies més distingides i benestants d'Altafulla. Joaquim aprengué les primeres lletres a casa de la mà d'un beneficiat de la parròquia, completa estudis al Seminari Tridentí de Tarragona i, finalment, passa a Barcelona on es llicencià en Dret l'any 1850. La lectura dels viatges de Domènec Badia i Leblich (Alí Bei l'Abbasí) l'impressionaren i li generaren la voluntat d'emular les aventures d'aquest, i per això decidí estudiar àrab, la qual cosa feu a Madrid, primer, i a Londres, després.

Amb les potencies europees i Espanya interessades per controlar Africa, Gatell sentí la necessitat d'emprendre exploracions en el nord del continent africà i, en la seva decisió, és molt probable que hi influís la informació que li facilitava el seu parent llunyà per part de mare Joan Prim i Prats, el qual confia en ell per restar assabentat sobre el Marroc. Per fer els seus projectes renuncia a la condició d'hereu i demana al pare que li pagués la llegítima que importa 2.400 lliures. Gatell s'inicia com a explorador amb un intent de recórrer el Sàhara i anà a Orà on s'assabenta que altres exploradors s'avançaren, i decidí desistir de l'exploració. Potser l'anar a Orà no fou tant per guanyar el premi de la Societat Geogràfica de París, ans per informar el general Prim sobre la campanya francesa contra els Beni Snassen.

Fracassat el projecte del Sàhara, orienta la seva ànsia aventurera vers el Marroc i en la tria també influí la voluntat de Prim que volia ser informat sobre el que s'esdevenia a la Cort del Soldà. Gatell arriba a Tànger el 1861, coincidint amb l'inici de l'escalada de la tensió entre Espanya i Marroc, i amb qualitat d'espia. Per integrar-se dins l'ambient marroquí prengué els abillaments propis del país, adopta el nom d'Ismail i entra al servei del soldà com a assessor militar amb el grau de caid. Interessat el govern espanyol en els territoris del Sus, encarrega a Gatell la seva exploració i per poder realitzar-la deixa al servei del soldà. Acabat el viatge pel Sus i al cap de quatre anys i mig d'absència, retorna a Espanya el setembre de 1865, i hi romangué dos anys, fins que l'octubre de 1867 se n'anà a l'Àfrica oriental, a aquest viatge seguí un altre a Algèria i Tunis i intentà desplaçar-se a l'Uad-Num. L'any 1878 se li oferí una expedició al Rif per tal d'explorar el riu Muluia, però quan estava a Cadis preparant l'anada li arriba la mort d'un atac de feridura el 13 de maig.

Estigué casat amb Roser Viñoly i Viader amb la qual no va tenir fills. Entre els escrits de Gatell que ens han arribat destaquen les Expediciones contra los Beni Hassan y los Ranámenas, el Diario de la expedición verificada al Sus, Uad-Num y Tekna, la Descripción del Sus, i la Descripción del Uad-Num y el Tekna.

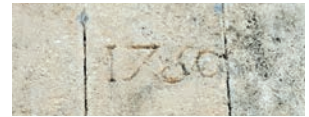
SALVADOR-J. ROVIRA I GÓMEZ
(Doctor en Història)

A. Objectes relacionats amb en Joaquim Gatell i Folch. (Kaid Ismail)

1. Escut Gatell. S. XVII. o anterior. Reproducció de 1965. Propietat de Ramon (Bruno) Baldrich.

2. Foto portal d'entrada oest a la casa Gatell. 1750. Autor Joan Josep Vallvé-2025.

3. Casa Gatell des del carrer del Cup. Dovelles interior 1764 i exterior 1780. Fotos del 2025. Autors: Joan Josep Vallvé i Josep Ma Nadal.

4. Estatueta de Joan Gatell i Martí. El seu avi. Doctor en Filosofia per la universitat de Cervera 1786. Autor desconegut. Propietat d'Ingrid Pelz.

5. Quadre de la seva tia. Ma Anna Gatell i Gil. Abans de 1840. Propietat de Ramon (Bruno) Baldrich. Foto de Joan Josep Vallvé-2025.

6. Retrat de la seva germana Josepa. 1853. Autor desconegut. Propietat d'Ingrid Pelz. Foto de Joan Josep Vallvé-2025.

7. Quadre del seu pare, Josep Gatell i Gil. Abans de 1865. Autor desconegut. Propietat de Ma Asunción Baldrich.

8. Registre Civil del Matrimoni. 21 de desembre de 1865. Font: Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona. Registre civil, inscripció de 1514.

9. Foto del seu germà, Joan Gatell i Folch. Abans de 1870. Autor desconegut. Propietat de Joan Josep Vallvé.

10. Moneda de coure de 10 cts. del Govern Provisional, Barcelona 1870. Propietat de Joan Josep Vallvé.

11. Medalla. Premi exposició de vins. 1872. Propietat de M. Asunción Baldrich.

12. Ampolla de vi del celler Gatell S. XIX.

Propietat de Ramon (Bruno) Baldrich.

13. Quadre amb foto d'ell de gran. 1875 aprox.

Autor desconegut. Propietat de R. Bruno Baldrich.

14. Quadre façana oest de Casa Gatell. S. XIX.

Autor desconegut. Propietat de R. Bruno Baldrich.

Foto de Joan Josep Vallvé.

15. Fotos Seminari Tridentí. Tarragona. 1900.

En Joaquim Gatell i Folch hi va estudiar del 1840 al 1844. Autor Desconegut. Propietat: Centre d'Imatges de Tarragona. L'Arxiu.

16. Façana oest de Casa Gatell. Principis del

S. XX. Autor desconegut. Font: Joan Ma Quixalós.

17. Daga marroquina. Principis del S. XX.

Com les utilitzades a la segona meitat del S. XIX. Propietat de Ramon (Bruno) Baldrich.

18. Espingarda marroquina. Principis del S. XX. Com les utilitzades a la segona meitat del S. XIX. Propietat de José Manuel Baldrich.

19. Placa insígnia de la centúria de la falange JOAQUÍN GATELL Y FOLCH. 1944. Propietat del CEA. Font: Militarí Barcelona.

20. Foto palmeres de l'Hort de Gatell. 1965. Autor: Raymond. Propietat de Joachim Grutzmann.

21. Foto del Monument a Joaquim Gatell i Folch, fill predilecte d'Altafulla. 1968. Obra de Joan Vives i Albert Boronat. Autor foto: Josep M. Nadal, 2025.

22. Carrer del Kaid Ismail. 2001. Autor: Josep M. Nadal, 2025

B. Documents d'en Joaquim Gatell i Folch. Kaid Ismail

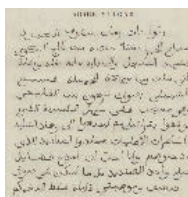
1. Retrat de Joaquín Gatell y Folch, 1853. Autor: Desconegut. Font: Llibre de Salvador Rovira. “Aproximació al coneixement d'en Joaquim Gatell i Folch”. Editat per el Grup de Recerques d'Altafulla el 1976. Font: CEA.

2. “El Korán traducido del árabe”, 1854. Obra inacabada. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Editat per Librería de Juan Antonio Gómez, 1853. Font: Biblioteca del Pazo Molinos de Antero. Monforte de Lemos (Lugo).

3. “Inscripción en árabe vulgar”, 1856. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Poema dedicat a José Nicolás de Azara. Marqués de Nibbiano. Álbum de Azara. Madrid, Imprenta de Alejandro Fuentenebro. Dirigit per Basilio Sebastián Castellanos de Losada. Font: BNE. Biblioteca digital Hispánica.

4. Autoretrat de Kaid Ismail. 1862. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Font: Llibre de José Gavira. “El viajero español por Marruecos. Kaid Ismail”, pàg. 2. També apareix a altres publicacions. En color.

5. “Plano del campamento moro”. (V. Págs. 29 y sigs.) 1862. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Font: Llibre de José Gavira. “El viajero español por Marruecos. Kaid Ismail” pàg. 32 bis. També apareix a altres publicacions.

6. “Torre de Hasan. Rabbat” 1862. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Font: Llibre de José Gavira. “El viajero español por Marruecos. Kaid Ismail”, pàg. 144 bis. També apareix a altres publicacions.

7. “Algunos personajes de la corte marroquí, dibujados por Gatell”. (V. pág. 76 y sigs.) **1862.** Autor: Joaquim Gatell i Folch. Font: Llibre de José Gavira. “El viajero español por Marruecos. Kaid Ismail”, pàg. 48 bis. També apareix a altres publicacions.

8. “Ciudad de Marruecos” 1863. Plànol de aixecat per Joaquim Gatell i Folch. Publicat pel la SGM i dipositat a la BNE AFRMPS/17/70. Font: Biblioteca Nacional de España. Biblioteca Digital Hispánica.

9. “Torre Kotobia. Marruecos” 1863. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Font: Llibre de José Gavira. “El viajero español por Marruecos. Kaid Ismail”, pàg. 128 bis. També apareix a altres publicacions.

10. “Algibes” 1864. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Font: Llibre de José Gavira. “El viajero español por Marruecos. Kaid Ismail”, pàg. 96 bis. També apareix a altres publicacions.

11. “Plano de Agader Iguir”. (V. pàg. 153) **1864.** Autor: Joaquim Gatell i Folch. Font: Llibre de José Gavira. “El viajero español por Marruecos. Kaid Ismail”, pàg. 80 bis. També apareix a altres publicacions.

12. “Mapa del Sus : según los datos reunidos en el país” 1865. Plànol aixecat per Joaquim Gatell. Font: Biblioteca Virtual del Patrimonio Bibliográfico. Museo Naval-Signatura: MN-103-7.

13. “Plano de Tarudant” 1865. Plànol aixecat per Joaquim Gatell. Font: Biblioteca Virtual del Patrimonio Bibliográfico. Museo Naval -Signatura: MN-103-7.

14. “Embocadura del Wad Drâ” 1865. Plànol aixecat per Joaquim Gatell. Font: Biblioteca Virtual del Patrimonio Bibliográfico. Museo Naval-Signatura: MN-103-9.

15. “Embocadura del Wad Xpika” 1865. Plànol aixecat per Joaquim Gatell. Font: Biblioteca Virtual del Patrimonio Bibliográfico. Museo Naval-Signatura: MN-103-9.

16. “Aguilmim” 1865. Plànol aixecat per Joaquim Gatell. Font: Biblioteca Virtual del Patrimonio Bibliográfico. Museo Naval Signatura: MN-103-10.

17. “Uína” 1865. Plànol aixecat per Joaquim Gatell. Font: Biblioteca Virtual del Patrimonio Bibliográfico. Museo Naval Signatura: MN-103-10.

18. “Casa de El-Hay Hâmed Xej de El-Kisma” 1865. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Font: Llibre de José Gavira. “El viajero español por Marruecos. Kaid Ismail”, pàg. 160 bis. També apareix a altres publicacions.

19. “Ruinas de Akunibix”. (V. Pág. 170) 1865. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Font: Llibre de José Gavira. “El viajero español por Marruecos. Kaid Ismail”, pàg. 96 bis. També apareix a altres publicacions.

20. “Kasba de Tarudant. (V. Pàg. 152)” 1865. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Font: Llibre de José Gavira. “El viajero español por Marruecos. Kaid Ismail”, pàg. 64 bis. També apareix a altres publicacions.

21. “Ruinas de Tamanar. (V. Pàg. 171)” 1865. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Font: Llibre de José Gavira. “El viajero español por Marruecos. Kaid Ismail”, pàg. 112 bis. També apareix a altres publicacions.

22. “Mezquita de Temezguida Usul” 1865. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Font: Llibre de José Gavira. “El viajero español por Marruecos. Kaid Ismail”, pàg. 160 bis. També apareix a altres publicacions.

23. “Jeroglíficos. Manual del viajero explorador por África.” 1865. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Font: Llibre de José Gavira. “El viajero español por Marruecos. Kaid Ismail”, pàg. 138 i 139. També apareix a altres publicacions.

24. “Le Tekna et l'Ouad-Noun” 1869. [Document cartographique manuscrit] par Joachim Gatell, 1 : 840 000 environ. *En français.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

25. “Auguilmim” 1869. [Document cartographique] par Joachim Gatell. Publication: [S.l.] : [s/n], [1869] 5e série. T. XVIII p. 336+. *En français.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

26. “L'Ouad Noun et le Tekna à la côte occidentale du Maroc” 1869. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Bulletin de la Société de Géographie de Paris, 5e série, vol. XVIII, t. 92 (julio-diciembre de 1869), pàg. 257-287. Plànol a la 337. *En français.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

27. “Le Sous” 1869. [Document cartographique manuscrit] par Joachim Gatell, Échelle(s) : 1:1 700 000 Publication: [S.l.] : [s/n], 1875. *En français*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica i la Bibliothèque numérique patrimoniale de Chambéry 1871.

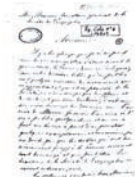
28. “Taroudant” 1871. [Document cartographique] par J. Gatell. Bulletin. Publication: [S.l.] : [s/n], (1871 1, pàg. 160a) (1871, vol. I, p. 160 a). *En français*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

29. “Description du Sous” 1871. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Imprès E. Martinet, Extrait du Bulletin de la Société de géographie. 6e série, vol. I, t. 95. Pàg. 81-106 i 255. Mars-avril 1871. *En français*. Font la Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

30. Carta al Secretari general de la Société de Géographie de Paris. 11 de gener de 1872. Autor: Joaquim Gatell i Folch. *En francès*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

31. Imatge dibuixada en gravat de Kaid Ismail, 1879. La Ilustración Española y Americana. Año XXIII. Núm. 27. Pàg. 45. Madrid, 22 de julio de 1879. Font: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes.

32. “Auguilm  n i Marraquex” Plànol de J. Gatell i arreglat per F. Coello 1879. Publicació AFR-MPS/20/843. Font: Biblioteca Nacional de España.

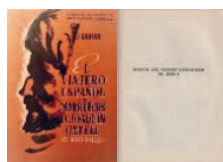

33. “Viajes por Marruecos: el Sus, Uad-Nun y Tekna” 1879-80. Editorial Fortanet. Prologat per el Sr. Francisco Coello President de la Sociedad Geográfica de Madrid.

34. “Papeles de mi archivo: Manuscritos (Varios sobre África)” de Ignacio Bauer. 1923. Menció a la introducció i dos capítols escrits per en J. Gatell. Font: Editorial Ibero-Africano-Americana, Madrid.

35. “Manual del viajero explorador por África” 1949. Capítol a la 2a part del llibre El Viajero Español por Marruecos. Don Joaquín Gatell. El Kaid Ismail de J. Gavira. Autor: Joaquim Gatell i Folch. Instituto de Estudios Africanos.

C. Documents sobre Joaquim Gatell I Folch. Kaid Ismail

*Les posicions remarcades amb asterisc * estan exposades.*

Les que no, estan als arxius del Centre d'Estudis d'Altafulla.

*Els títols marcats en color gris, encara no estan
als arxius del Centre d'Estudis d'Altafulla.*

1. * **Diario de Barcelona.** Notícia de la tornada del viatge. 25-11-1865. Pàg. 2 i 3. Font: Hemeroteca digital. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.
2. * **Diario de Tarragona.** Notícia de la tornada del viatge. 26-11-1865. Pàg. 2. Font: Hemeroteca. Premsa digitalitzada. Arxiu municipal de Tarragona.
3. * **La Abeja Montañesa.** Notícia de la tornada del viatge. 29-11-1865. Pàg. 1, col. 3. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
4. **Bulletin de la Société de Géographie de Paris.** Menció. *En francès.* Índex de matèries_1869 2. Pàg. 510 i 512 Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
5. **L'Anée Géographique.** Menció. 1869. VII anée. Pàg. 526. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
6. **Annales des voyages.** Menció. 1869. Tome III. Pàg. 124. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
7. **Bulletin de la Société de Géographie de Paris.** Menció. *En francès.* 01-1870. 5e sèrie, vol XIX, pàg. 328. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
8. **Revue Maritime et Coloniale.** Menció al Tome Vingt-huitième 1870. Pàg. 242. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
9. * **“Mein erster Aufenthalt in Marokko und Reise südlich vom Atlas durch die Oasen Draa und Tafilet”.** Gerhard Rohlfs. Weimar setembre 1872. Varies mencions. *En alemany.* Llibre publicat per la llibreria J. Kühtmann BREMEN, 1873. Font: Petermanns Geographische Mitteilungen i Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
10. **Frankfurter vereins für Geographie und Statistik.** Jahres-bericht. Menció. Pàg. 131. *En alemany.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
11. * **“De Mogador au Djebel Tabayoudt, par le rabbin Mardochée Abi Serour”.** Henri Duveyrier. Menció. Llibre. *En francès.* Desembre 1875.

Font: Butlletín Société de Géographie de Paris 6e sèrie, vol X, pàg. 562, 565 i 568-(571, 574, i 577) Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

12. * “Itinéraire de Mogador au Dj. Tabayoudt (Maroc)”. 1875. Henri Duveyrier. Plànol. L'itinerari està fet sobre un plànol d'en J. Gatell. [Document cartographique manuscrit] par le Rabbin Mardochée (1875) Bulletin Société de Géographie de Paris 6e sèrie, vol X, pàg. 673. *En francès*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

13. Bibliographie des ouvrages relatifs a l'Afrique et a l'Arabie. Menció. 1875. Pàg. 87 i 295. *En francès*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

14. * Sociedad Geográfica de Madrid. Mencions i comentaris a: Boletín Nov. 1876, pàg. 427 (35) Font: Real Sociedad Geográfica de España.

15. L'Anée Géographique. Menció. 1876. Tome I. XV anée. Pag 28 i 574. *En francès*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

16. Sociedad Geográfica de Madrid. Mencions i comentaris a Boletín Abr. 1877, pàg. 354 (78) Font: Real Sociedad Geográfica de España.

17. Sociedad Geográfica de Madrid. Mencions i comentaris a Boletín May. 1877, pàg. 439 (83) Font: Real Sociedad Geográfica de España.

18. Sociedad Geográfica de Madrid. Mencions i comentaris a Boletín Jul. 1877, pàg. 95 (93) Font: Real Sociedad Geográfica de España.

19. * “Otro viajero español en África”. Joaquín Costa. Article al Boletín de la Institución Libre de Enseñanza 06-09-1877. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.

20. “Otro viajero espanyol en África”. Joaquín Costa. Article a El Tiempo 15-09-1877. Font: Hemeroteca Digital de Prensa Histórica. BNE.

21. Sociedad Geográfica de Madrid. Mencions i comentaris a Boletín Set. 1877, pàg. 218 i 219 (26 i 27) Font: Real Sociedad Geográfica de España.

22. La Correspondencia de España. Notícia. 18-11-1877. Pàg. 2, col. 2. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.

23. La Correspondencia de España. Notícia 1-11-1877. Pàg. 1, col. 1. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.

24. Sociedad Geográfica de Madrid. Mencions i comentaris a Boletín Nov. 1877, pàg. 505 (127) Font: Real Sociedad Geográfica de España.

25. **L'Anée Géographique.** Menció. 1877. Tome II. XVI anée. Pag 28 i 574. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
26. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a Boletín Mar. 1878, pàg. 173, 181, 198, 244, 245 i 246 (17, 25, 42, 88, 89 i 90) Font: Real Sociedad Geográfica de España.
27. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a Boletín Abr. 1878, pàg. 345 (93) Font: Real Sociedad Geográfica de España.
28. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a Boletín May. 1878, pàg. 358, 359, 396a, 399 i 403 (2, 3, 41, 45 i 49) Font: Real Sociedad Geográfica de España.
29. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a Boletín Jun. 1878, pàg. 458 (54) Font: Real Sociedad Geográfica de España. Font: Real Sociedad Geográfica de España.
30. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a Boletín Jul. 1878, pàg. 36 (34) Font: Real Sociedad Geográfica de España.
31. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a Boletín Oct. 1878, pàg. 273 (65) Font: Real Sociedad Geográfica de España.
32. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a Boletín Nov. 1878, pàg. 390 (102), Font: Real Sociedad Geográfica de España.
33. **Bulletin de la Société de Géographie de Paris.** Menció. *En francès.* 12-1878. 6e sèrie, vol XVI, 02-1878, pàg. 580 i 581 (590 i 591). Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
34. **L'Anée Géographique.** Tome III. XVII anée. Pàg. 13 i 532. Menció. *En francès.* 12-1878. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
35. **Gaceta Universal.** Notícies 03-04-1879 Número 39, pàg. 1, col. 5. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
36. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions a Boletín May. 1879, pàg. 260 i 367 (4 i 111). Font: Real Sociedad Geográfica de España.
37. * **Sociedad Geográfica de Madrid.** Esquela a Boletín May. 1879, pàg. 351 (95). Font Real Sociedad Geográfica de España.
38. **Bulletin de la Société de Géographie de Paris.** Menció. *En francès.* 20-06-1879. 6e sèrie, vol XVIII, pàg. 201 i 202 (205 i 206). Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
39. **La Renaixença.** Menció. 15-07-1879. Pàg. 6. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.

40. **La Ilustración española y americana.** Notícia necrològica. 22-07-1879. Font: Hemeroteca digital Biblioteca Nacional de España.
41. **Diari de Barcelona.** Notícia. Del 28-07-1879. Noticia. Número 209. Pàg. 3. Font: Hemeroteca digital. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.
42. **Diario de Tarragona.** Notícia. 31 07 1879. Pàg. 3, col. 1-2. Font: Hemeroteca. Premsa digitalitzada. Arxiu municipal de Tarragona.
43. **La Renaixença.** Notícia. 31-07-1879 pàg. 108 (60). Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
44. * **Las Circunstancias.** de Reus. 1879 08 01 Article necrològic. Núm. 176 pàg. 2, col. 3-4. Font: Biblioteca Central Xavier Amorós. Biblioteca digital.
45. **Diario de Tarragona.** Notícia. 2-8-1879. Pàg. 2, col. 3. Font: Hemeroteca. Premsa digitalitzada. Arxiu municipal de Tarragona.
46. **Lo Tibidabo.** Noticia. Del 2-08-1879. Pàg. 2, col. 3. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
47. **Las Circunstancias.** de Reus. 1879 08 03 Notícia. Núm. 178, pàg. 3, col. 2. Font: Biblioteca Central Xavier Amorós. Biblioteca digital
48. **Opinió.** Article. Del 03-08-1879. Pàg. 1, col. 3 i 4. Font: Hemeroteca. Premsa digitalitzada. Arxiu municipal de Tarragona.
49. **Diario de Tarragona.** Notícia 5-8-1879. Pàg. 3, col. 2. Font: Hemeroteca. Premsa digitalitzada. Arxiu municipal de Tarragona.
50. **La Mañana.** Article. Del 05-08-1879. Pàg. 1. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
51. **Opinió.** Article i notícia. Del 06-08-1879. Font: Hemeroteca. Premsa digitalitzada. Arxiu municipal de Tarragona.
52. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Menció: Boletín. Ag. 1879, pàg. 127 (63) Font: Real Sociedad Geográfica de España.
53. * **“Joaquim Gatell y Folch”.** Article a l'Escut de Catalunya Núm. 25. 20 de setembre de 1879. Pàg. 194 i 195 Font Biblioteca de Catalunya
54. **Bulletin de la Société de géographie de l'Est.** 30-09-1879. Pàg. 236. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
55. **Escut de Catalunya.** Article “Joaquim Gatell y Folch”. Núm. 26. 04 d'octubre de 1879. Pàg. 211 i 212. Font Biblioteca de Catalunya.
56. **Diari Català.** Menció. Del 04-10-1879. Pàg. 346 (2), col. 3. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.

57. **Diari Català.** Notícia. Del 13-10-1879. Pàg. 414 (2), col. 1. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
58. **Diari de Barcelona.** Notícia. Del núm. 286, 1879 10 13 pag 4. Font: Hemeroteca digital. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.
59. * **Biografia de Joaquim Gatell i Folch.** Josep Fiter. Conferència de 15 d'octubre de 1879. Sessió Inaugural del curs de l'Associació d'Excursions Catalanes. Creada recentment com a escissió de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques i que posteriorment el 1890 es fusionaren, de nou, i crearen el Centre Excursionista de Catalunya. La conferència d'en Fiter, que es va publicar a La Renaixença el mateix 1879. Font: Centre Excursionista de Catalunya. Biblioteca de Catalunya. Memòria Digital de Catalunya.
60. **La Renaixença.** Notícia. 15-10-1879 pàg. 243 (39). Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
61. **Diari Català.** Notícia. Del 17-10-1879. Pàg. 442 (42), col. 1. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
62. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a: Boletín Oct. 1879. Pàg. 263, (71). Font: Real Sociedad Geográfica de España. Depositari: Biblioteca Nacional de España.
63. **La Renaixença.** Notícia. 31-10-1879. Pàg. 291, (47). Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
64. **La Lluanera de Nova York.** Notícies. Del 11-1879. Pàg. 7 (11), col. 2. Font: ARCA.
65. **Diari Català.** Notícies. Del 09-11-1879 Pàg. 2, col. 3. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
66. **La Renaixença.** Article. Reproducció de la biografia escrita per en Josep Fiter. 15-11-1879 pag 293 (1). Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
67. **La Mañana.** Article. Del 20-11-1879. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
68. **La Renaixença.** Notícia. 30-11-1879. Pàg. 461 (21). Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
69. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a: Boletín Nov. 1879, pàg. 289 (17). Font: Real Sociedad Geográfica de España.
70. **La Renaixença.** Notícia. 15-12-1879, pàg. 496 (8). Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.

71. **La Publicidad.** Notícies. Del 17-12-1879. Pàg. 2, col. 4 Font: Hemeroteca digital Biblioteca Nacional de España.
72. * **Società geografica italiana.** Article titulat: Gatell (Kaid Ismail) Gioachino. 1879. Roma. *En italià*. Bollettino della Società geografica italiana, 31 dicembre 1879. Serie 2 Vol. 4 pàg. 624. Font: Società geografica italiana.
73. **Gabriel Gravier.** Président de la Société normande de géographie. Necrològica. 1879. *En francès*. Pàg. 155 i 156. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
74. **Diari Català.** Notícies. Del 09-01-1880. Pàg. 3 i 4, col. 3 i 1 Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
75. * **A Emacipação.** Notícia. 25-01-1880. Núm. 52, pàg. 2. *En portuguès*. Font: Biblioteca Municipal de Tomar.
76. **Diari Català.** Notícies. Del 30-01-1880. Pàg. 3, col. 1 Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
77. **Excursionista.** “Bolletí Mensual de l'Associació Catalanista d'Excursions Científicas”. Notícies. 31-01-1880 Any_03 n15 pàg. 384 (8) Font: Dipòsit Digital de Documents de la UAB.
78. **La Llumenera de Nova York.** Menció. Del 02 1880. Pàg. 7, col.1 Font: ARCA.
79. **Diari Català.** Notícies. Del 10-02-1880. Pàg. 3, cl. 3 Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
80. **Joseph Ricat i Giralt.** AEC. Menció al Butlletí Febrer-Març 1880. Pàg. 28. Font: Dipòsit digital de documents de la UAB.
81. **Lo Gay Saber.** Menció. 01-03-1880 pàg. 61 Font: ARCA.
82. **Ateneu Barcelonès.** Menció al butlletí de 03 1880. Pàg. 299 (91) Font: ARCA.
83. **Revista de Gerona.** Menció. 03 1880. Pàg. 38 Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
84. **La Publicidad.** Notícies. Del 05-03-1880. Pàg. 2, col. 2 Font: Hemeroteca digital Biblioteca Nacional de España.
85. **Excursionista.** “Bolletí Mensual de l'Associació Catalanista d'Excursions Científicas”. Menció. 31-03-1880. Any_03 n17 pàg. 404 (4). Font: Dipòsit Digital de Documents de la UAB.

86. * **Diario de Barcelona.** Esquela 1er aniversari. Núm. 133 del 12 de maig de 1880. Pàg. 5700 (18) Font: Biblioteca de Catalunya.
87. **Diari Català.** Notícies. Del 13-05-1880. Pàg. 7, col. 1 Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
88. **Diario de Barcelona.** Núm. 149 de 28 de maig de 1880. Pàg. 3. Menció. Font: Biblioteca de Catalunya
89. **Diari Català.** Esquela 1er aniversari. Del 28 05 1880. Pàg. 3, col. 1. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
90. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a Boletín May. 1880. Pàg. 407 (39). Font: Biblioteca Nacional de España.
91. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a Boletín Jun. 1880, pàg. 513 i 522 (65 i 74). Font: Biblioteca Nacional de España.
92. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a: Boletín Jul. 1880, pàg. 137 (135). Font: Real Sociedad Geográfica de España.
93. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a: Boletín Oct. 1880, pàg. de 326 a 335 (118 a 127). Font: Real Sociedad Geográfica de España.
94. **Josep Fiter.** Resum de la Conferencia “Geògrafos catalans” del 25-05-1880 al Foment de la Producció Espanyola. Publicat el 10 1880 al butlletí de l'Associació d'Excursions Catalanes, pàg. 233 (239). Font: Butlletí Centre Excursionista de Catalunya. Biblioteca de Catalunya.
95. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a: Boletín Des. 1880, pàg. 363, 421 i 442 (11, 69 i 90) Font: Real Sociedad Geográfica de España.
96. **Josep Fiter.** Conferencia “Geògrafos catalans” a l'Associació d'Excursions Catalanes. Menció a la part 3a. 15 de febrer de 1881, publicada a *Lo Gay Saber*. Font: Biblioteca de Catalunya.
97. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Mencions i comentaris a: Boletín Mar. 1881, pàg. 222 i 226 (62 i 66). Font: Real Sociedad Geográfica de España.
98. **La América.** Menció. 08-04-1881, pàg. 13, col. 2. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
99. **Revista Contemporánea.** Menció. 30-07-1881, pàg. 45. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.

- 100. Revista Contemporánea.** Menció. 14 08 1881, pàg. 41. Font: Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.
- 101. Bulletin de la Société de géographie de l'Est.** Menció a l'article: "Relation de Sid-Brahim de Massat dans le Sous". 01 1882. *En français*. Pàg. 528 a 535 I 707 a 720 Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 102. Alfred Grandidier.** Menció. a Cartes et appareils de géographie. Exposition Universelle Internationale Paris 1878. 1882. Pàg. 266. *En français*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 103. Revue de Géographie.** Menció. 06 04 1883. Tome XII. *En français*. Pàg. 374. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 104. Les Matinées Espagnoles.** Menció. Premier volume. 06 1883. Pàg. 575. *En français*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 105. La Democracia Española.** Menció. 30-09-1883. Pàg. 1, col. 5 Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 106. La Democracia Española.** Menció. 21 10 1883. Pàg. 1, col. 3 Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 107. * École Supérieure des Lettres d'Alger.** Menció. Butlletín de Correspondance Africaine. 15 03 1884. Pàg. 196. *En français*. Algèria. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 108. * Le National.** Menció de Medina Gatell. 19-12-1884. *En français*. Pàg. 1, col. 5. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 109. Paris.** Menció de Medina Gatell. 19 12 1884 *En français*. Pàg. 3, col. 1. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 110. La Charente.** Menció de Medina Gatell. 20-12-1884. *En français*. Pàg. 2, col. 1. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 111. L'Intransigent.** Menció de Medina Gatell. 20-12-1884. *En français*. Pàg. 3, col. 2. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 112. L'Anjou.** Journal de l'Ouest. Menció de Medina Gatell. 20-12-1884. *En français*. Pag 1, col. 4 Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 113. La Justice.** Menció de Medina Gatell. 20-12-1884. *En français*. Pàg. 2, col. 4 Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 114. * Stamboul.** Menció de Medina Gatell. 29-12-1884. *En français*. *Turquia*. Pàg. 2, col. 3. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

115. **L. Lanier.** Menció al llibre “L’Afrique”. 1884. *En francès*. Pàg. 85 i 895. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
116. **La Ilustración Española y Americana.** 08-01-1885. Pàg. 3, col. 2. Menció Medina Gatell. Font: Hemeroteca digital Biblioteca Nacional de España.
117. **Diario de Tarragona.** Menció. 22-02-1885. Pàg. 2, col. 3. Medina Gatell. Premsa digitalitzada. Arxiu municipal de Tarragona.
118. **Le Republicain de Constantine.** Menció de Medina Gatell. 01 03 1885. *En francès. Algèria*. Pàg. 2, col. 1. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
119. **Revista de geografía comercial.** 31-6-1885, # 1-2 pàg. 1,1, col. 2 i 29, col. 2. Menció de Medina Gatell. Font: Biblioteca Nacional de España.
120. **Revue de Géographie.** 06 1885. Tome XVI. Pàg. 177. Menció Medina Gatell. *En francès*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
121. **Revista de geografía comercial.** Mencions. 30-1-1886, # 12 pàg. 184, col. 1, pàg. 185 col. 2, 192 col.2 i 197, col. 2. Font: Biblioteca Nacional de España.
122. **Sociedad Geográfica de Madrid.** Menció a: Boletín Abr. 1886 pàg. 2211 (3) Font: Real Sociedad Geográfica de España.
123. **Revista de geografía comercial.** Article 31-5-1886, # 22 pàg. 326, col. 1 i 327, col. 1 i 2. Font: Biblioteca Nacional de España.
124. **École Supérieure des Lettres d’Alger.** Butlletín de Correspondance Africaine. 1886. Pàg. 98, 99 i 102. *En francès. Algèria*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
125. **Oskar Lenz.** Traducció de l’alemany. “Timboctou. Voyage au Maroc au et au Sudan”. 1886. *En francès*. Volum 1. Pàg. 328 i 330 Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
126. **Bulletin de la Société Normande de Géographie.** Menció. Tome VIII, pàg. 128. 1886. *En francès*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
127. **Revue de Géographie.** Menció de Medina Gatell. 06 1886. Tome XVIII. *En francès*. Pàg. 184. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
128. **Revue de Géographie.** Menció. 12 1886. Tome XIX. *En francès*. Pàg. 106. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

129. **Aboulqàsem ben Ahmed Ezziàni.** Menció al llibre “Le Maroc de 1631 à 1812”. 1886. Pàg. 40. *En francès.* Traduït de l'àrab. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
130. **Nouvelle Géographie Universelle.** Menció. Tome XI. 1886. Pàg. 747 i 783. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
131. **Oskar Lenz.** Menció. Traducció de l'alemany. “Timboctou Voyage au Maroc au et au Sudan”. 1887. *En francès.* Volum 2. Pàg. 420 Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
132. **Société Languedocienne de Géographie.** Menció. 1887. Tome X. Pàg. 399. *En francès.* Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
133. **Le Rappel de l'Aude.** Article “La Question du Maroc”. 16-08-1888. *En francès.* Pag. 3, col. 3. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
134. **Société historique algérienne.** Menció a “Le Sahara de l'Ouest” de la Revue africaine de gener de 1889. Pàg. 96. *En francès. Algèria.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
135. **La Controverse et le Contemporain.** Menció. 15-04-1889. Pàg. 79, 81, 82 i 86. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
136. **Société Languedocienne de Géographie.** Menció. 03 1891. Tome XIV. Pàg. 683. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
137. **A. Le Chatelier.** Menció al llibre “Tribus du Sud-ouest Marocain”. 1891. Pàg. 5. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
138. **Henri Shirmer.** Menció al llibre “Le Sahara”. 1893. Pàg. 376. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
139. **Arthur de Ganniers.** Menció al llibre “Le Maroc d'aujourd'hui d'hier et de demain”. 1894. Pàg. 15. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
140. **Revue de Géographie.** 06 1895. Tome XXXVI. Pàg. 178 i 436. Menció. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
141. **Ernest Bunge.** Menció al llibre “De Paris à Tombouctou en huit jours par un chemin de fer équatorial français” 1895. Pàg. 47 i 48. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
142. **R. de Flotte de Roquevaire.** Menció al llibre “Carte du Maroc à l'échelle du 1.000.000^e”, 1897. *En francès.* Pàg. 15. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

143. **L'Aluminium.** Menció a l'article "Les Gissememts du Maroc". 1899. Pàg. 983. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
144. **Bulletin de la Société de Géographie de Paris.** Menció. 1900 Tome II. Pàg. 291. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
145. * **"Le Maroc et les Intérêts belgues".** Victor Collin. Menció al llibre 1900. Pàg. 72. *En francès.* Bèlgica. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
146. **Bulletin de la Société de Géographie de Paris.** Menció. 1901 Tome III. Pàg. 391. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
147. **Paul Lemosov.** Entrada a "Le livre d'or de la géographie" 1902. Pàg. 100. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France.
148. **Société historique algériene.** Menció a "La population Berbère au Maroc" de la Revue africaine de géographie de 1903. Pàg. De 146 a 296. *En francès. Algèria.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
149. **M. De Segonzacz.** Menció al llibre "Voyages au Maroc". 1903. Pàg. 388 i 390. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
150. **Le Maroc Français.** Menció. 28-04-1904. Pàg II, col. 1. *En francès. Maroc.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
151. **R. de Flotte de Roquevaire.** Menció al llibre "Carte du Maroc à l'échelle du 1.000.000e", 1904. *En francès.* Pàg. 39, 45, 57 i 57. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
152. **Le Matin.** Menció. 13-03-1905. *En francès.* Pàg. 3, col. 5. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
153. **Mémorial de la Loire.** Menció a l'article "L'or au Maroc". 14-03-1905. *En francès.* Pàg. 1, col. 3. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
154. **La Charente.** Menció e l'article "L'or au Maroc". 16-03-1905. *En francès.* Pàg. 2, col. 3. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
155. **L'Écho des Mines et de la Métallurgie.** Menció. 11-11-1909. *En francès.* Pàg. 1095, col. 2. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
156. **Gentil Louis.** La géologie du Maroc et la genèse de ses grandes chaînes. In: Annales de Géographie, t. 21, n°116, 1912. Menció. *En francès.* Pàg. 143 Font: Persée
157. **Gentil Louis.** Menció a Le Maroc physique. 1912. Pàg. 60. *En francès.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

- 158. * Eduardo Alvarez Ardanuy.** Mapa “Marruecos región S.O. al Sur del río Tensift”. 1912. Publicat el 1914 per el Instituto Geográfico y Estadístico. Inserta 4 mapas: “Asaka” y “Ifni” a escala 1:50.000; “Uadkesis” y Sid Mohámed Ben Abd-Al-Lah” a escala 1:40.000. Estos mapas insertos corresponden a las exploraciones realizadas por Gatell y por el comandante de Estado Mayor Jáudenes (1883). Edició: Instituto Geográfico y Estadístico. Real Sociedad Geográfica. Font: Cartoteca de l’Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya. ICGC. Fons CEC RC5623.
- 159. * Geografia General de Catalunya. 1913.** Menció de Joaquim Gatell i Folch a la pag. 853 del volum Província de Tarragona. Autor Emili Morera i Llauredó. Director Francesch Carreras i Candi. Font: Geografia General de Catalunya.
- 160. L’Afrique Française.** Menció. 02 1915. Pàg. 141. *En français.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 161. * Revista Alrededor del Mundo.** Article titulat “Un catalán General Marroquí” 1915. Font: Llibres de la Sirena- Manises.
- 162. Société Zoologique de France.** Menció al Butlletín de 1918. Pàg. 95. *En français.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 163. Léopold Michel.** Menció als Études et notes de Geologie appliquée. 1922. Pàg. 647. *En français.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 164. * Hesperis.** Bulletin de l’Institut des Hautes-Études Marocaines. Archives Berbères. Rabat. 1923. Volum 3. Pàg. 189, 190 i 192. *En français. Maroc.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 165. Diario de Tarragona.** Menció 21-10-1924. Pàg. 1, col. 1. Font: Premsa digitalitzada. Arxiu municipal de Tarragona.
- 166. Enciclopèdia Espasa.** Entrada “Gatell y Folch, Joaquín” Volum núm. 23 pàg. 1038. 1925 (aprox.). Font: Biblioteca de Catalunya.
- 167. L’Afrique Française.** Menció. 01 1927. Pàg. 512. *En français.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 168. Robert Ricard.** Un document inédit sur une affaire de captifs espagnols au Maroc 1863. Menció. *En français.* Bulletin Hispanique. Pàg. 73-74, 1930. Font: Persée.
- 169. L’Afrique Française.** Menció. 01 1933. Pàg. 592, 636 i 643. *En français.* Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

170. **Théodore Monod.** Notes bibliographiques sur le Sahara occidental, premier supplément.. In: Journal de la Société des Africanistes, 1933. Menció. *En français*. Tome 3, fascicule 1, pàg. 131 i 145. Font: Persée.
171. **Théodore Monod.** Notes bibliographiques sur le Sahara occidental, premier supplément.. In: Journal de la Société des Africanistes, 1933. Menció. *En français*. Tome 3, fascicule 2, pàg. 338. Font: Persée.
172. **Les Annales Coloniales.** Menció. 30-01-1934. Pàg. 2, col. 3. *En français*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
173. **La Vigie Marocaine.** Menció a l'article de F. de la Chapelle. 02-02-1934. *En français. Maroc*. Casablanca. Pàg. 2, col. 1 i 3. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
174. **La Vigie Marocaine.** Menció a l'article de F. de la Chapelle. 09 02 1934. *En français. Maroc*. Casablanca. Pàg. 2, col. 3. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
175. * **“Un explorador de l'Àfrica”.** Lluís Bertran (oriünd d'Altafulla). Article. La Veu de Catalunya Any 44 núm. 11818 d'1 de maig de 1934 edició matí. Pàg. 8, col. 2 i 3. Font: Biblioteca de Catalunya
176. * **“España en el Sur de Marruecos y en el África Occidental”.** Tomás García. Article. Revista África del 1 de juliol de 1934. Font: Biblioteca de Catalunya.
177. **Diario de Tarragona.** Menció 24 03 1935. Pàg. 1, col. 4. Font: Premsa digitalitzada. Arxiu municipal de Tarragona.
178. **Robert Ricard.** L'«AITA TETTAUEN» DE GALDÓS. 1935. Menció. *En français*. Tome 37, n. 4, pàg. 474. Bulletin Hispanique. Font: Persée.
179. **Théodore Monod.** Notes bibliographiques sur le Sahara occidental. In: Journal de la Société des Africanistes, 1935, Menció. *En français*. Tome 5, fascicule 1, pàg. 119. Font: Persée.
180. **Hesperis.** Bulletin de l'Institut des Hautes-Études Marocaines. Rabat. 1935. Tome XX. Pag. 21, 30, 31 i 62. Menció. *En français. Maroc*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
181. **La Dépêche Algérienne.** Anunci de la conferència de Robert Ricard. 31-01-1940 Pàg. 3, col. 1. *En français. Algèria*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
182. **L'Écho d'Alger.** Anunci de la conferència de Robert Ricard. Menció. 31-01-1940. Pàg. 3, col. 1. *En français. Algèria*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

- 183. Robert Ricard.** “Le mouvement africaniste en Espagne de 1860 à 1912 Murga, el P. Lerchundi, Gatell y Benítez” 1940. *En francès*. Dipositat a la BNE AFRGFC/358/26.
- 184. Émile Laoust.** Menció. Contribution a une étude de la toponymie du Haut Atlas. 1942. Pàg. 20. *En francès*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 185. * “Gatell. El moro catalán”.** José Gavira. Article. Publicat a la revista Semana de 21 de desembre de 1943.
- 186. Frente Juventudes Centúria Gatell i Folch.** Menció. Àlbum amb 57 fotografies de Campaments del 1944-1947 Font: Militarria Barcelona.
- 187. Robert Ricard.** “Contribution a l’etude du mouvement africaniste en Espagne de 1860 à 1912 ” Menció. *En francès*. Bulletin Hispanique, XL-VIII. Pàg. 247-261 1946. Reimprès el 1956 per Estudios Hispano Africanos de Tetuán. 1956. Font: Persée.
- 188. José Gavira.** “El Kaid Ismail, comandante de artillería del sultán (el explorador africano D. Joaquín Gatell, 1826-1879)” Conferència pronunciada al Instituto de Estudios Africanos el 30 de abril de 1947. Archivos del Instituto de Estudios Africanos N. 2 (1947), p. [69]-90. Dipositat a la BNE AFRGFC/190/21.
- 189. José Gavira.** Conferencia. Tres exploradores españoles. Murga, Gatell i Rivadeneyra. 1947. Pag. 498-516.
- 190. La Vanguardia.** Notícia a 24-06-1949 Pag. 4. Font: Hemeroteca de La Vanguardia.
- 191. * “El viajero español por Marruecos. Don Joaquín Gatell. El Kaïd Ismail”.** José Gavira. Llibre 1949. Instituto de Estudios Africanos. Conté el “Manual del viajero explorador por África” escrit per Joaquim Gatell.
- 192. Hespéris.** Bulletin de l’Institut des Hautes-Études Marocaines. Rabat. 1949. Tome XXXVI. Pàg. 238-240, 276 i 469. *En francès*. Marroc. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
- 193. La Vanguardia.** Menció a l’article de Nociones sobre el Sáhara espanyol. 21-10-1950. Pag. 4. Font: Hemeroteca de *La Vanguardia*.
- 194. José Gavira.** Menció del llibre titulat “El viajero español por Marruecos. Don Joaquín Gatell. El Kaïd Ismail.” 1950. Cuadernos de Estudios Africanos, 1950, Vol.9, p.6 i 181. Font: BNE.

195. **Hesperis**. Bulletin de l'Institut des Hautes-Études Marocaines. Rabat. 1951. Tome XXXVIII. Pàg. 54 i 218. *En francès. Marroc*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
196. * **"Joaquín Gatell. Explorador de Marruecos"**. Fernando Valderrama. Llibre 1952. Editora Marroquí-Tetuán.
197. * **"Huwākīn Ġātīl, rahālat al-Mağrib"**. Fernando Valderrama. Llibre *en àrab. Marroc* 1954. Editora Marroquí-Tetuán. Traducció de la posició 122. Portada.
198. * **"Familia Gatell"**. Juan Félix de Rújula. Genealogia: 1965. Joaquim Gatell pàgines 47-50. Font: M. Asunción Baldrich.
199. **Diccionari Biogràfic Alberti**. Entrada. Gatell i Folch, Joaquim. 1966 Tomo I. Biblioteca de Catalunya.
200. * **Buyreu**. Article sobre el monument. 25-7-1968. La Vanguardia. Pàg. 28. Font: Hemeroteca de La Vanguardia.
201. * **"Joaquim Gatell, el Caid Ismail"**. Xavier Fàbregas. Cavall Fort número 146-147. Article 1969.
202. * **"Tres catalanes legendarios"**. Mariano Fontrodona. Article Març de 1969. Destino núm. 1642, pàg. 28. Font: Biblioteca de Catalunya.
203. **GEC**. Entrada. Joaquim Gatell. vol 4 pàg. 99. 31-05-1973. Font: GEC
204. * **Roger Aliet**. Entrada. "Gatell i Folch, Joaquim" a la Gran Enciclopèdia Catalana. GEC. Joaquim Gatell vol 8 pàg. 21. 31-10-1975. Font: GEC.
205. **Salvador J. Rovira**. Joaquim Gatell i Folch, el legendario Caíd Ismail. *Diario Español* de Tarragona, 21-12-1975. Resum periodístic del llibre «Aproximació al coneixement d'en Joaquim Gatell i Folch». Font: Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona.
206. **Diario Español de Tarragona**. Menció. Pag 5, 05-02-1976. Font: Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona.
207. **Diario Español de Tarragona**. Article Diario Español de Tarragona pàg. 28 24 02 1976. Font: Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona.
208. * **"Aproximació al coneixement d'en Joaquim Gatell i Folch"**. Salvador J. Rovira. Llibre 1976. Reial Societat Arqueològica Tarraconense-Grup de Recerques d'Altafulla. Font: CEA.
209. **Francesc Ardit**. Menció. Carta a l'alcalde d'Altafulla. Diario Español de Tarragona. Pàg. 2 10 07 1976. Font: Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona.

210. * **“Sobre bibliografía altafullense (1970-1977)”**. Eliseo A. Soler Álvarez. Menció a l'article. *Estudis Altafullencs* 1, pàg. 21. 1977. Font: CEA.
211. * **“Un géographe errante: Joaquín Gatell i Folch”**. Mariano Fontrodona. Article a *Nueva Historia*, n. 7, 31 08 1977, pàg. 81-83. Font: Fundación de Cultura Islámica.
212. **Luis Navarro**. QUADERNS D'HISTÒRIA TARRACONENSE 1977, pàg. 170, ressenya 194-195, 219 i 221. Font: Diputació de Tarragona- Llibreria
213. * **“Les palmeres de l'Hort de Gatell”**. Joan Vives. La Tartrana núm. 1. 30-11-1979. Editat per el CEA. Font: CEA.
214. **Salvador-J. Rovira**. Menció a la Guia d'Altafulla. 1980. Llibres de la Medusa. Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV. Pàg. 47 i 86.
215. * **“Joaquín Gatell y Folch: El hombre del Sáhara”**. Mariano Fontrodona. 25 d'abril de 1982. Article número 5 de la col·lecció *Grandes catalanes olvidados de El Correo Catalán*.
216. **Paul Pascon et Daniel Schroeter**. Mencions. Le cimetière juif d'Illigh (1751-1955). Etude des épitaphes comme documents d'histoire sociale. *En francès*. Pàg. 45, 53 i 57. 1982. Revue de l'Occident Musulman et de la Méditerranée. Font: Persée.
217. **Tony Hodges**. Entrada. *Historical Dictionary of Western Sahara*, vol 35. 1982. Metuchen (New Jersey) Editat per The Scarecrow Press. *En anglès*. Font: Biblioteca de Catalunya i BNE.
218. **César Antonio Molina**. Menció a l'article de La Vanguardia. Viajeros españoles por países exóticos. 28-06-1984. Pàg. 43. Font: Hemeroteca de La Vanguardia.
219. * **“Joachim Gatell”**. Maurice Barbier. Article al llibre *Voyages et exploration au Sahara Occidental au XIX siècle* 1985. París. Capítol 10. Pàg. 176. *En francès*.
220. **Le Saharien**. Menció. 06 1989. Pàg. 60. *En francès*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.
221. * **“Tres catalanes olvidados”**. Mariano Fontrodona. Article. Desembre de 1990. *Historia y vida* 273. Pàg. 100.
222. **Acta Geographica**. Menció. Núm. 88. 30-04-1991. Pàg. 44. *En francès*. Font: Bibliothèque Nationale de France. Gallica.

- 223. Manuela Marín.** Article titulat “The image of Morocco in three 19th Century spanish travellers”. 1992. *En anglès*. Quaderni di Studi Arabi, 10, 19920101, 143-158 Font: Società geografica italiana.
- 224. Jordi Martí Henneberg.** Article a La Vanguardia. Pag. 8. 11-01-1992 Font: Hemeroteca de La Vanguardia.
- 225. Josep Maria Casasús.** Article a La Vanguardia. Pàg. 19. 21-01-1992 Font: Hemeroteca de La Vanguardia.
- 226. * “Ca Gatell”.** Joan Carnicer. Capítol al llibre “Altafulla de portes endins”. 1992. Font: CEA.
- 227. * “Aventuras de un catalán por Marruecos. Kaid Ismail”.** Ramon Zúñiga. Article. 1995. Historia 16. Núm. 234. Pág. 139-146. ISSN 0210-6353.
- 228. Manuela Marín.** Article titulat Un encuentro colonial: viajeros españoles en Marruecos (1860-1912) Hispania Vol 56, Núm. 192 (1996). Font: CSIC.
- 229. Abderrazzak Essadiki.** * Les Rehamna de leur installation au Sahara jusqu'en 1862 2001. Menció. Antiquités africaines, 37, pàg. 136. *En francès*. Font: Persée.
- 230. Javier Morillas Gómez.** Sociedad Geográfica de Madrid. RSG 2003-4. Tomo 139-40, pàg. 121 i 122 i pàg. 125 Medina Gatell. Font: Real Sociedad Geográfica de España.
- 231. Boletín de la Asociación Española de Orientalistas.** Volumen XL pàg. 13-Año 2004-31-05. Menció del llibre de Valderrama. Font: Dialnet.
- 232. José Antonio Rodríguez Esteban.** Expediciones españolas un sueño efímero. Menció. 31 03 2005. Font: Real Sociedad Geográfica de España.
- 233. Eloy Martín Corrales.** director del treball col·lectiu del 2003. Universitat Pompeu Fabra. Article titulat “Un siglo de Viajes y viajeros catalanes por tierras del Norte de África y Próximo Oriente (1833-1939)”. Publicat per Illes i imperis Primavera 2006. Font: RACO.
- 234. José Luis Villanova.** Departament de Geografia, Història i Història de l'Art. Universitat de Girona. Menció a l'article titulat “El excursionismo Catalán exótico: El Norte de África (1876-1936)”. Scripta Nova Vol. X, núm. 210, 1 de abril de 2006. Revista electrónica de geografía y ciencias sociales. Font: Universidad de Barcelona.
- 235. * “Petita història d'Altafulla”.** Olga Arnau amb il·lustracions de Pilarín Bayés. Menció. Llibre infantil. Editorial Mediterrània, 2006. Font: CEA.

- 236. Salvador J. Rovira.** Menció. 31-12-2007 Llibre titulat “Història d’Altafulla II. L’Edat Moderna”. Pàg. 203 i 222. Font: CEA.
- 237. Rosa Cerarols Ramírez.** Menció 10 2009. “Paisaje y memoria: Recreaciones literarias de la geografía bèl·lica colonial en Marruecos”. Boletín de la A.G.E. n. 51 pàg. 222 i 245. Font: Dialnet.
- 238. José Antonio Rodríguez Esteban.** Menció. 2011 España en África. La ciencia española en el Sáhara Occidental (1884-1976) pàg. 58 Font: Calamar Ediciones.
- 239. Jesús Miguel Saez Cazorla.** Blog titulat “Joaquín Gatell y Folch (Caid Ismail)”. 2012. Domingo, 4 de marzo de 2012. Font: Patrimonio Cultural Melillense.
- 240. Francisco Javier Martínez.** Article titulat “Joaquín Gatell y Folch” Revista de estudios internacionales mediterráneos, 2012-12, Vol.13 (2012) Font: Research Gate.
- 241. * “Viajes por Marruecos. Joaquín Gatell. (Caid Ismail)”** Francisco Javier Martínez. Llibre titulat” 2012. Miraguano Editores. 2-2-2013.
- 242. Francisco Javier Martínez.** Article titulat “Joaquín Gatell y Folch II” Revista de estudios internacionales mediterráneos, 2013-9, Vol. 14 (2012). Font: Research Gate.
- 243. P. I. de Dalmases.** Tesis doctoral. 12-2013. El Sáhara Occidental en la bibliografía española y el discurso colonial. Pàg. 142-151. Font: Universitat Autònoma de Barcelona.
- 244. Salvador J. Rovira.** Article 30-11-2014. Llibre titulat “Història d’Altafulla III. L’Edat Moderna”. Pàg. 35, 111, 137, 167 i 171. Font: CEA.
- 245. * “Testigos coloniales : españoles en Marruecos (1860-1956)”** Manuela Marín. Menció al llibre. 2015. Edicions Bellaterra. Pàg. 144-145.
- 246. José Antonio Rodríguez Esteban.** Menció. Geografía y colonialismo en Joaquín Costa 1701-Texto del artículo-3381-1-10 AFJC 27-Huesca -2013- ISSN 0213-1404. 2016-01-18. Font: Anales de la Fundación Joaquín Costa.
- 247. Joan de Déu Prats.** Menció al llibre Llegendes de pescadors. Pàg. 211-212. Abril 2016. Font: EDICIONES B, S. A.
- 248. * “Viajeros y arabistas a doble paso: Marruecos colonial y el legendario Joaquín Gatell”** María Ángeles García. Instituto Cervantes Tetuán. Article. Juliol de 2016. Font: Revista de Dialectología y Tradiciones Populares-vol. LXXIII, n. 1, pàg. 249-265, enero-junio 2018.

249. * “رحلات في ربوع المغرب” Mohamed El Messari. Traducció a l'àrab del llibre Viajes por Marruecos 2016. *En àrab*. Marroc. Hi ha el text d'en Joaquim Gatell més una introducció i una col·laboració. Editat per Litografia Tànger.
250. * “El Caïd Ismail. Arabista, explorador i espia”. Carles Albesa i Riba. Article Desembre 2016. Revista Muntanya del Centre Excursionista de Catalunya.
251. **Bilal Al-Sharki.**
 Llibre: الشركي، بلال خواكين غاثيل جاسوس في مدفعية السلطان محمد بن عبد الرحمان (Joaquín Gatell és un espia a l'artilleria del sultà Muhammad bin Abd al-Rahman) 2016. *En àrab*. Marroc. Fondation du Roi Abdul-Aziz Al Saoud pour les Etudes Islamiques et les Sciences Humaines-Casablanca.
252. **Julio Peñate.** Article titulat “La materia colonial en las letras españolas del siglo XIX: visiones del pasado y perspectivas de futuro (el caso de África)”. 2016. Pàg. 514-515 i 522. Llibre digital a partir del llibre: La historia en la literatura española del siglo XIX. VII Coloquio (Barcelona, 22-24 de octubre de 2014) Universidad de Barcelona. Font: Biblioteca virtual Miguel de Cervantes.
253. **Marc Pons.** Article titulat “Mor Joaquim Gatell, explorador del país dels berbers. 13 de maig de 1879”. Publicat el 13 de maig de 2017 a El Nacional.cat. Font: El Nacional.
254. * “لمغرب بعيون اوروبية : ما بين 1862م - 1868م”. Bouchaib Al-Saouri. Llibre titulat (El Marroc des dels ulls europeus: entre 1862 dC i 1868 dC). Casablanca 2017. *En àrab*. Marroc. Edició de Àfrica oriental, al Dār al-Bayḍā', 2018.
255. * “Exploradores españoles”. Juan L. Oliva de Suelves. Capítol al llibre. 2018. Edhasa, Barcelona.
256. **Francisco Javier Martínez.** Article titulat: “El trasfondo comercial de los viajes de Joaquín Gatell a Uad-Nun (1863-78)” inclòs al llibre de Youssef Akmir “Entre Mogador y Sidi Ifni. Una historia de espejismos” pàg. 167-202. 2019. Editorial Almuzara. Font: Llibreria Abacus.
257. **María Rosa de Madariaga.** Article titulat: Reseña de Youssef AKMIR (ed.) (2019): Entre Mogador y Sidi Ifni. Una historia de Espejismos. Españoles en el sur de Marruecos entre los siglos XVIII y XX. 2020. Editorial Almuzara, Córdoba. Revista de Estudios Internacionales Mediterráneos, 29. Font: Research Gate.

- 258. Fonxo Blanc.** 13-02-2021. Esqueixos d'altafullencs il·lustres (2): Antoni Martí Franquès i Joaquim Gatell Folch. Altafulles. Digital.
- 259. * Fonxo Blanc.** 13-02-2021 Esqueixos d'altafullencs il·lustres (3): Kaid Ismail i mes Dr. Balcells. Altafulles. Digital.
- 260. Fonxo Blanc.** 13-02-2021 Esqueixos d'altafullencs il·lustres (4): De nou Gatell, de nou Balcells. Altafulles. Digital.
- 261. * “L’home que volia ser artiller : Joaquim Gatell a les ordres del soldà al Marroc”.** Joan de Déu Prats. Capítol dedicat a Joaquim Gatell al llibre titulat: “El Gran llibre dels exploradors catalans”. Març 2021. Editorial Comanegra.
- 262. Marc Pons** Entrada al Test de El Nacional. 05-05-2021 Com s’anomenava el científic català contemporani que va explorar la regió de l’Atlas marroquí? Font: elnacional.cat
- 263. Joaquín de la Santa Cinta.** Article titulat. “Joaquín Gatell i Folch fue arabista, espía y explorador y soldado de fortuna del siglo XIX. Conocido en Marruecos como el Kaid Ismail, quiso traducir El Corán al español” El correo de Pozuelo. 31-12-2021. Font: El correo de Pozuelo.
- 264. Joan Josep Vallvé.** Podcast “Kaid Ismail”. Març 2023. Altafulla Ràdio 3 talls de El Centre en Antena del programa l’Hora Local. Font: Altafulla Radio.
- 265. Jordi Suñé.** Menció. 15 02 2024. 10 retalls del Baix Gaià. Pàg. 44 Font: CEA.
- 266. Roberto Villarreal.** Menció al diari digital Esclafit, amb errors perquè atribueix el nom del premi al periodista Jaume Gatell. 30 05 2024. Font: esclafit.es
- 267. * “La estatua de Joaquín Gatell en Altafulla”.** Martín Garrido. Article. 08 Juny 2024. Diari de Tarragona. Font: diaridetarragona.com
- 268. Marisa Méndez Vigo.** Menció. Plaça del Pou. Juny 2024. pàg.11. Font: Plaça del Pou.
- 269. * “Historia de las exploraciones prohibidas en África”.** Fernando Ballano. Menció al llibre. Ed. Almuzara-2024.
- 270. Joan Vives.** L’Oliverot 29. Pàg. 31 (mateix article de nov. 1979). Font: CEA.
- 271. * “Altafulla Desapareguda”.** Joan Carnicer i Jaume Balaguer. Menció. 21-03-2025. Pàg. 92. Editorial Efadós. Font: CEA.

272. * **Infocamp**. Premi Gatell 2025. 22-05-2025. Font: infocamp.cat
273. **La Ciutat de Tarragona**. Premi Gatell 2025. 26 05 2025. Font: la ciutat.cat
274. **Esclafit**. Premi Gatell 2025. 26 05 2025. Font: esclafit.es
275. **La Guia de Reus**. Premi Gatell 2025. 26 05 2025. Font: laguiadereus.com
276. * **Salvador Juan Rovira Gómez**. Biografia: Joaquín Gatell Folch al Diccionario Biográfico Español de la Real Academia de la Historia. Sense data, vigent el 2025. Font: Real Academia de la Historia.
277. **Libro.mobi**. Blog. Entrada al llibre digital titulat: “Espías de España”. Sense data, vigent el 2025. Capítol 0.7, pàg. 13. Font: calameo.com
278. * **Viquipèdia**. Entrada Joaquim Gatell i Folch. Sense data, vigent el 2025.
279. **Wikipedia**. Entrada Joaquim Gatell i Folch. Sense data, vigent el 2025.
280. * **GEC**. Digital. Entrada Joaquim Gatell i Folch. Sense data, vigent el 2025.
281. **Hesperia Libros**. Menció del llibre Gavira de 1949, pàg. 19. Entrada 175. 2025 Font: new.hesperialibros.com
282. **Wikipedia**. Menció de Medina Gatell 1884, a l'entrada Villa Cisneros. 2025.
283. * **Wikipedia**. Menció de Medina Gatell 1884 a l'entrada Sáhara Español. 2025

Agraïments per ordre alfabètic

Particulars:

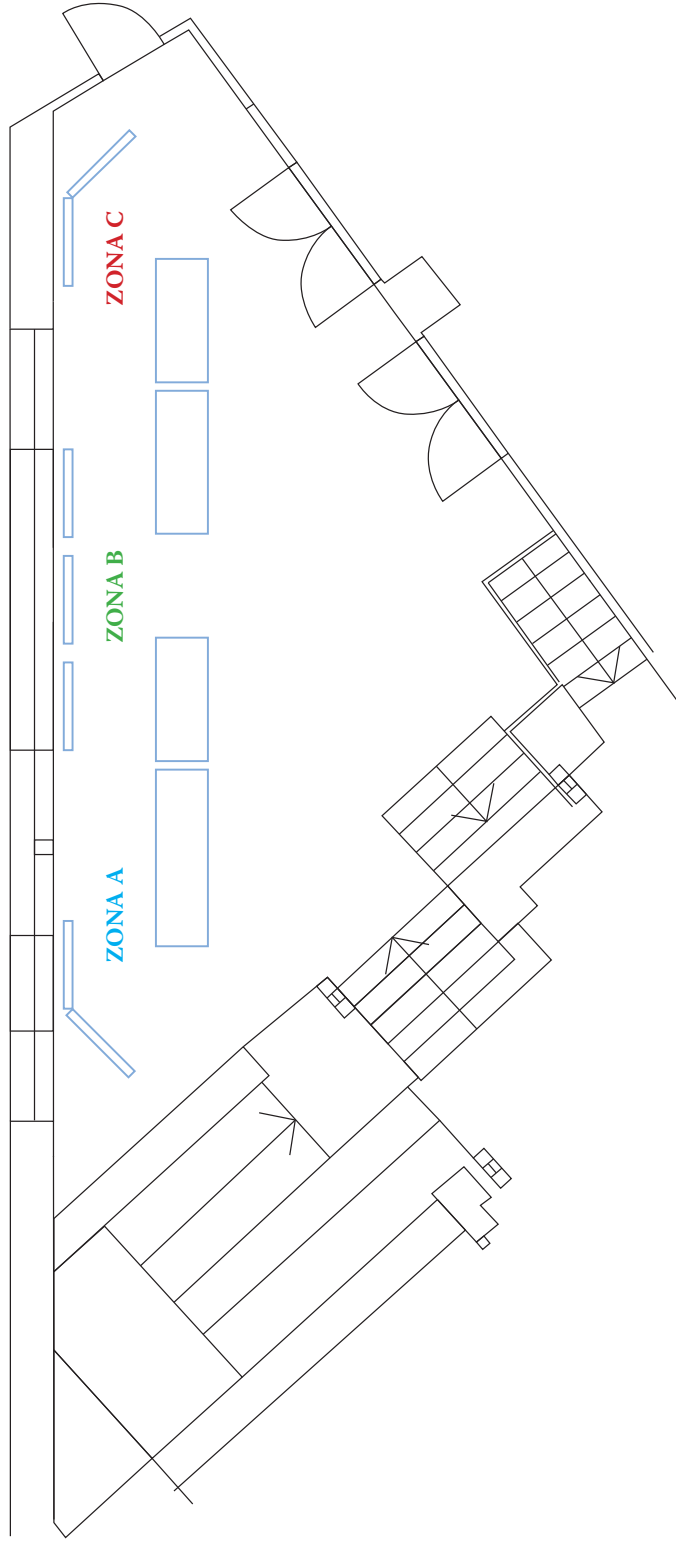
Aragó, M. Rosa	Francés, Joan	Recasens, Josep M.
Armengol, Jordi	Gatell, Salvador	Regueiro, Jonatan
Balaguer, M. Teresa	Grutzmann, Joachim	Rivet, Sylvie
Baldrich, Carlos	Kaetsch, Monique	Rovira, Salvador-J.
Baldrich, José Manuel	Loiseaux, Olivier	Sánchez, Jesús
Baldrich, M. Asunción	Magriñá, Josep	Sans, Montse
Baldrich, Ramón (Bruno)	Marías, Laura	Tarragona, Rosó
Brandão, José	Maymó, Gemma	Terrón, Carles
Bretos, Teresa	Muñoz, Ingrid	Urgellés, Maria
Corea, Mario	Nadal, Josep M.	Virgili, Isidre
Domènech, David	Pelz, Ingrid	Vignerón, Eric
Farreras, Pepita	Ramos, Noelia	Win, François

I membres de la Junta del Centre d'Estudis d'Altafulla

Entitats:

Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo. Madrid.	Centre d'Imatges de Tarragona/ L'Arxiu.
Arxiu de l'Ajuntament d'Altafulla	Centre de Cultura Contemporània de Barcelona. CCCB.
Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona.	Centre Excursionista de Catalunya. Barcelona.
Arxiu Municipal-Hemeroteca de l'Ajuntament de Tarragona.	Centro Superior de Investigaciones Científicas. CSIC.
Biblioteca Arús. Barcelona.	Documentació i Arxiu del Diari de Tarragona.
Biblioteca Central Xavier Amorós. Reus.	Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC). Dipositari del Fons del Centre Excursionista de Catalunya (CEC).
Biblioteca de Catalunya. Barcelona.	Pazo Molinos de Antera. Monforte de Lemos.
Biblioteca Municipal de Tomar. Portugal.	Quaderni di Studi Arabi. Roma.
Biblioteca Societa Geografica Italiana. Roma.	Registro Civil de Andalucía. Málaga/Cádiz.
Bibliothèque nationale de France (BnF).	Société de géographie. Paris.
Cartoteca de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya. ICGC. Barcelona.	

PLÀNOL EXPOSICIÓ

- ZONA A.** Objectes relacionats amb en Joaquim Gatell i Folch. (Kaid Ismail)
- ZONA B.** Document d'en Joaquim Gatell i Folch. (Kaid Ismail)
- ZONA C.** Documents sobre Joaquim Gatell i Folch. (Kaid Ismail)

EXPOSICIÓ
Vestíbul de l'Ajuntament d'Altafulla
Del 17 de gener al 7 d'abril de 2026
Visites de 10 h a 14 h